

Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Karşılaştıkları Problemlerin Tespit Edilmesi

Tülay Şenel Çoruhlu ¹, Aydoğın Uzun ²

¹ Fatih Eğitim Fakültesi, Trabzon Üniversitesi, Trabzon, Türkiye, ORCID: [0000-0002-0263-7844](https://orcid.org/0000-0002-0263-7844)

² Birecik Fevzipaşa İlkokulu, Şanlıurfa, Türkiye, ORCID: [0000-0001-8194-887X](https://orcid.org/0000-0001-8194-887X)

Özet

Bu çalışmanın amacı; uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları problemlerin tespit edilmesidir. Çalışmada tarama yönteminden yararlanılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu ülkemizin 7 farklı bölgesinde görev yapan 90 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Çalışmada veri toplama aracı olarak *Google form* üzerinden hazırlanan açık uçlu sorulardan oluşan anket kullanılmıştır. Ankette ilk 5 soru, katılımcılara ait demografik bilgileri tespit etmek sonraki 7 soru ise sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim döneminde karşılaştıkları problemlerin neler olduğunu belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Verilerin analiz edilmesinde içerik analizinden yararlanılmıştır. Öğretmenlerin ifade ettikleri görüşler, temalara ve kodlara ayrılmış oluşturulan tablolarda frekans değerleri ile sunulmuştur. Çalışma sonucunda öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları problemlerin başında; internet erişim/alt yapı sıkıntısı, teknolojik donanım eksikliği, dikkat eksikliği, öğrencilerin ev ortamlarının derse uygun olmaması, ödev kontrolünde dönüt ve düzeltme yapılmaması gelmektedir. Uzaktan eğitimde dönüt ve düzeltmenin gözlem eksikliği sebebiyle istenilen seviyede yapılamaması, matematik, fen bilimleri gibi derslerde bu derslerin uygulamaya yönelik olması nedeniyle etkinlik oluşturmada zorlanması, aile müdahalesinin fazla olması, öğrencilerin derslerde aynı anda ve söz hakkı almadan konuşması sebebiyle oluşan dikkat eksikliği sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı problemler arasında yer almaktadır. Uzaktan eğitimin ortaya çıkardığı en büyük problem olan internet erişim sıkıntısı ve teknolojik donanım eksikliği konusunda öğrencilere tablet, bilgisayar vb. donanımsal araç desteği sağlanmalı ve internet alt yapı probleminin olumsuz etkilerini ortadan kaldıracak çözümler sunulmalıdır.

Makale

Geçmişi:

Alındı:

18/11/2021

Revize Edildi:

28/12/2021

Kabul Edildi:

31/12/2021

Anahtar

Kelimeler:

Covid-19,
Uzaktan eğitim,
Sınıf
öğretmenleri

Atıf için:

Şenel Çoruhlu, T. ve Uzun, A. (2021). Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları problemlerin tespit edilmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 61-79. DOI: 10.17539/amauefd.1024195

*Sorumlu Yazar Tülay Şenel Çoruhlu ✉ tsenel@trabzon.edu.tr

ISSN: 2146-7811, ©2021 Amasya Üniversitesi

Determining the Problems Faced by the Primary School Teachers in Distance Education

Tülay Şenel Çoruhlu ¹, Aydoğan Uzun ²

¹ Fatih Faculty of Education, Trabzon University, Trabzon, Turkey, ORCID: 0000-0002-0263-7844

² Birecik Fevzipaşa Primary School, Şanlıurfa, Turkey, ORCID: 0000-0001-8194-887X

Abstract

The aim of this study was to determine the problems faced by primary school teachers in the distance education process. A survey method was used in the study. The sample group of the research consisted of 90 primary school teachers working in 7 different regions of our country. In the study, a questionnaire consisting of open-ended questions prepared on the *Google form* was used as a data collection tool. The first 5 questions in the questionnaire were prepared in order to determine the demographic information of the participants, and the next 7 questions were prepared to determine the problems faced by the primary teachers during the distance education period. Content analysis was used to analyze the data. The opinions expressed by the teachers are shown with frequency values in the tables created divided into themes and codes. As a result of the study, the problems faced by the teachers in the distance education process; Internet access/infrastructure problems, lack of technological equipment, lack of attention, unsuitability of students' home environments for the lesson, lack of feedback and correction in homework control. The problems faced by primary school teachers are the difficulty in creating content due to the fact that these courses are practical in lessons such as science, the high level of family intervention, and the lack of attention due to the fact that the students speak at the same time and without having the right to speak in the lessons. Tablets, computers, etc. are provided to students about the problem of internet access and lack of technological equipment, which is the biggest problem of distance education. Hardware tool support should be provided and solutions should be offered to eliminate the negative effects of the internet infrastructure problem.

Article History:

Received:
18/11/2021

Revised:
28/12/2021

Accepted:
31/12/2021

Keywords:

Covid-19;
Distance
education;
Primary school
teachers;

To cite this article:

Şenel Çoruhlu, T. & Uzun, A. (2021). Determining the problems faced by the primary school teachers in distance education. *Amasya Education Journal*, 10(2), 61-79 DOI: 10.17539/amauefd.1024195

Giriş

İnsanlığın var olduğu günden beri birçok salgın hastalık felaketi ile karşı karşıya gelinmiştir. Bu felaketlerden birisi de 2019 yılının Aralık ayında Çin'in Wuhan şehrinde ortaya çıkan, hızlıca dünyaya yayılan ve önceki salgın hastalıklardan çok daha ağır sonuçları olan yeni tip korona virüs (COVID-19) salgınıdır. Salgın, hayatın birçok noktasını etkilemiş, insanların bir arada bulunmasını gerektiren faaliyetlere ara verilmiş, ülkeler arası seyahat kısıtlamaları vb. uygulamalar devreye sokulmuştur (Karataş, 202). COVID 19 hastalığının yaratmış olduğu küresel çaptaki kriz 11 Mart 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından *pandemi* olarak ifade edilmiştir (WHO, 2020). Dünya üzerinde birden fazla ülke yada kıtada yayılarak geniş alanlarda etkisini gösteren salgın hastalıklara *pandemi* adı verilmektedir (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020). Pandemi sağlık, ekonomi, eğitim vb. birçok alanda değişikliğe sebep olmuştur. Salgın süreci özellikle ülkelerin eğitim süreçlerini etkilemiş olup, dünyada yüz yüze eğitim kesintiye uğramış, öğrenciler uzaktan eğitim yoluyla derslerine devam etmek zorunda kalmışlardır (Can, 2020). Yüz yüze eğitime verilen ara ile dünyada her 10 öğrenciden 9'unun eğitimi kesintiye uğramıştır. Türkiye'de ise bu sayı 25 milyonu bulmuştur (UNESCO, 2020). Türkiye'de 11 Mart 2020'de ortaya çıkan ilk korona virüs vakası sonrasında 16 Mart-30 Nisan tarihleri arasında Cumhurbaşkanlığı yayımlanan genelge kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından eğitim ve öğretim faaliyetlerinin uzaktan eğitim yoluyla gerçekleştirileceği (MEB, 2020) kararı alınmıştır. Alınan karara göre 18.108.860 öğrenci, 1.077.307 öğretmen Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ve TRT EBA TV kanalları aracılığıyla uzaktan eğitim dönemine başlamıştır (MEB, 2020). Salgının yayılma hızı günden güne artmış ve gelişmelerin ardından 29 Nisan 2020 tarihinden 31 Mayıs 2020 tarihine kadar uzaktan eğitim dönemi devam etmiş olup 2019-2020 eğitim öğretim dönemi tamamlanmıştır. Salgın süreci 2020 yılının ortalarına gelindiğinde halen devam etmiştir. 31 Ağustos 2020 ile 18 Eylül 2020 tarihleri arasında 2019-2020 eğitim öğretim dönemine ait eksik kalan konu ve kazanımlar için telafi eğitim programı uygulanmıştır (MEB, 2021). Uzaktan eğitim sürecinde teknoloji, internet erişimi gibi teknik sorunlar nedeniyle öğrenci mevcudunun büyük bir kısmına ulaşamamıştır (Özer, 2020). Bu durum hibrit öğrenme modelini gündeme getirmiştir. Hibrit öğrenme modeli; 2020-2021 eğitim öğretim yılı başında ülkemizde uygulanan sınıfların sosyal mesafeye uygun olarak ikiye bölündüğü, öğrencilerin haftada iki gün okula geldiği, yüz yüze eğitimin dışında kalan günde ise uzaktan eğitimle sürecin yürütüldüğü bir uygulamadır (Korucu ve Kabak, 2020). Küresel düzeyde yaşanan salgın, eğitimin sadece dört duvar arasında yapılan bir faaliyet olmadığı gerçeğini ortaya çıkarmıştır. Dünyada birçok ülke salgın sebebiyle yüz yüze eğitime ara verilmesi sonucunda faaliyete geçen uzaktan eğitim platformlarına uyum sağlamak zorlanmışlardır. Dünyayı etkisi altına alan Covid 19 pandemisi öğretmen, öğrenci ve diğer paydaşları hazırlıksız yakalamış ve bu süreçte deneyim eksikliği endişeye sebep olmuştur (Sarı ve Nayır, 2020). Ülkemizde salgın süreci sebebiyle yüz yüze eğitime ara verilmesinden sonra daha önce de kullanılan EBA platformu üzerinden uzaktan eğitim faaliyetleri kısa bir sürede geliştirilmiş ve zenginleşen içeriklerle faaliyetine başlamıştır.

Uzaktan eğitim; ilgi alanları, yaşları, becerileri, farklılık gösteren öğrencileri, bireysel çalışmaya, sorumluluk almaya yönlendiren, farklı eğitim alternatiflerini mümkün kılarak öğrencilerin tek başlarına karar alabilmelerine olanak sağlayan bir eğitim modelidir (Ekici, 2003). Uzaktan eğitim öğrenen ile öğretici arasında mesafeleri ortadan kaldırarak çevrimiçi görüntülü ve sesli olarak iletişim kurmaya olanak tanımaktadır. Teknoloji her alanda olduğu gibi eğitimin içinde de kullanılmaktadır. Öğrenciler derslerde anlamakta zorluk çektikleri konuları bilgisayar destekli eğitim sayesinde, kendi hızlarına ve öğrenme kapasitesine göre tekrar etme fırsatı bulmaktadır. Uzaktan eğitim öğrenciye bağımsızlık ve esneklik sağladığı için öğrenmede kolaylık sağlamaktadır. Uzaktan eğitimin genel olarak yararlı ve etkili olduğu düşünülse de bazı olumsuz etkilerinin olduğu belirtilmektedir. Öğrenmenin oluşması için öğrencilerin akranlarıyla etkileşim içinde olabilmesi önemlidir (Can, 2020). Öğrencilerin okuldan uzakta olduğu bu dönemde arkadaşlarıyla iletişim kuramaması sosyalleşmesini engellemiştir (Nathan ve Sawyer, 2014). Benzer şekilde öğretmenler teknoloji, iletişim gibi alanlarda zorluklar yaşamışlardır (Hilli, 2020). Uzaktan eğitimin temel sorunun belirsizlik olduğu da belirtilmiştir (Fidan, 2020). Iwai (2020), pandemi döneminde ortaya çıkan sorunları ve sürecin olumlu getirisi olan fırsatları incelediği çalışma sonucunda çevrimiçi olarak eğitim öğretim faaliyetlerinin sunulduğu zoom gibi platformlara ani geçişin öğretime olumsuz yansıtılabileceği özellikle de teknoloji okuryazarlığı açısından yeteri kadar bilgisi olmayan eğitimcilerin zorlandıklarını belirtmiştir. Ayrıca çalışmada ekran ve mikrofonun aracılık ettiği sınıfı kontrol etmenin zorluklarından ötürü birçok eğitimcinin derslerini yürütmede problem yaşadıklarına vurgu yapılmıştır.

COVID 19 pandemi sürecinde eğitim alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde; farklı branştan öğretmenlerin (Akgül ve Oran, 2020; Aliyyah, Rachmadtullah, Samsudin, Syaodih, Nurtanto ve Tambunan, 2020; Arslan ve Demiröz 2020; Bakioğlu ve Çevik, 2020; Çilek, Uçan ve Ermiş 2021; Demir

ve Öztaş, 2020; Hebebcı, Bertiz, ve Alan, 2020; İmamoğlu ve İmamoğlu, 2020), veli (Akgül ve Oran, 2020; Arslan, Arı ve Kanat, Saygı 2021; Demir ve Demir, 2021) ve öğrencilerin (Akgül ve Oran, 2020; Hebebcı, Bertiz ve Alan, 2020) uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin araştırıldığı çalışmalara rastlanılmıştır. Saygı, (2021) Covid-19 pandemi uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı sorunları incelediği çalışmada evet-hayır-kısmen cevabını içeren anket formuyla veriler toplanmıştır. Pandemi döneminde sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları problemlerin neler olduğunun derinlemesine incelendiği herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Budak ve Korkmaz (2020) yaptıkları çalışma sonucunda bundan sonraki yaşamımızı, pandemilerle mücadeleye uyumlu bir şekilde yeniden planlamamız gerektiğine vurgu yapmışlardır. Geçmişten bu yana İspanyol gribi, domuz gribi, kuş gribi, Aids gibi birçok pandemi ile mücadele edildiği (Aslan, 2020) göz önünde bulundurulduğunda Covid 19 pandemisinin dünya tarihinde son olmayacağı söylenebilir. Bu açıdan bakıldığında gelecek dönemlerde uzaktan eğitime hazırlıksız yakalanmamak için şimdiden gerekli tedbirlerin alınması önem arz etmektedir. Yürütülen bu çalışma sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları problemlerin tespit edilmesi noktasında alana katkı sağlayacaktır. Yürütülen çalışma uzaktan eğitimden elde edilecek verimin artmasına katkıda bulunacak araştırmalara ışık tutabilir. Pandemi dönemi özellikle ilkokullarda öğretimin ilk kademesinde yer alan öğrenci ve öğretmenleri etkilemiştir. Birçok öğrenci okul ortamına alışmaya başladığı sırada eğitim-öğretim faaliyetleri uzaktan eğitim olarak yapılmaya başlanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları problemlerin tespiti ileride bu problemlere çözüm bulmayı amaçlayan araştırmacılara yol gösterecektir. Bu araştırmanın amacı; sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları problemleri tespit etmektir.

Yöntem

Bu araştırmada nicel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Araştırmanın yöntemi ise tarama yöntemidir. Tarama yöntemi araştırılmak istenen konunun evrenden seçilen bir örneklem grubu ile araştırıldığı ve çalışmadan elde edilen sonuçların evrenin tamamı için genellenebilmesine imkân sunan bir yöntemdir (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009). Araştırmada açık uçlu sorulardan oluşan anketten yararlanılarak sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları problemlerin evren içerisinde seçilen 90 kişilik örneklem grubundan elde edilecek verilerle evren üzerine genellemesi düşünüldüğünden tarama yönteminden yararlanılmıştır.

Çalışma grubu

Araştırmanın evreni Türkiye’de bulunan sınıf öğretmenleridir. Araştırmanın çalışma grubunu ülkemizin farklı coğrafi bölgelerinde ilkokullarda görev yapan 90 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan örneklem grubunda yer alan öğretmenlerin büyük çoğunluğu (2 öğretmen hariç) devlet okullarında çalışmaktadır. Araştırmada uygun durum örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Uygun durum örnekleme türü, araştırma yapılacak kişilerin araştırmaya daha kolay bir şekilde katılımının sağlanması ve katılımcılara kolay ulaşılabilmesi ile ilgilidir (Ekiz, 2020). Buna göre “Google form” üzerinden elektronik kısa cevaplı anket formu oluşturulmuş ve sosyal medya uygulamaları (WhatsApp, Telegram, Facebook) üzerinden çalışmaya katılmada gönüllü olan sınıf öğretmenlerine iletilmiştir. Çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerine ait demografik bilgiler aşağıda verilen tabloda sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcı Öğretmenlere Ait Demografik Bilgiler

Kodlar	Frekans	Yüzde(%)	Kodlar	Frekans	Yüzde(%)
Cinsiyet			Eğitim durumu		
Kadın	71	78.9	Ön lisans		
Erkek	19	21.1	Lisans	87	96.7
Yaş			Yüksek lisans	2	2.2
20-30	35	38.9	Doktora	1	1.1
31-40	45	50.0	Çalışılan yer		
41-50	10	11.1	İl merkezi	28	31.1
51-65	-	-	İlçe merkezi	27	30
Mesleki kıdem			Köy	35	38.9
1-10	55	61.1			
11-20	35	38.9			
21-30	-	-			

Tablo 1 incelendiğinde, katılımcıların 71 (%78,9)'i kadın, 19(%21,1)'u erkektir. Katılımcıların yaşları 20-50 yaş arasında değişmektedir. Mesleki kıdemi 1-10 yıl olanlar 55 (%61,1) kişi, 11-20 olanlar 35 (%38,9) kişidir. Eğitim durumu lisans olan 87 (%96,7), yüksek lisans 2 (%2,2), doktora 1 (%1,1) kişi olarak görülmektedir. Çalışılan yer 28 (%31,1) kişi il merkezi, 27 (%30) kişi ilçe merkezi ve 35 (%38,9) kişi de köy olarak belirlenmiştir.

Veri toplama araçları

Çalışmada araştırmacılar tarafından geliştirilen açık uçlu sorulardan oluşan anket formu veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Hazırlanan soruların amaca uygunluğu ve anlaşılabilirliği ile ilgili lisansüstü eğitim almış 3 sınıf öğretmeni ve 1 akademisyenin görüşleri alınmıştır. Soruların çalışmanın amacına uygun olduğu tespit edilmiştir. Anketin 6 kişi ile pilot çalışması yapılmıştır. Uzman görüşleri ve pilot çalışması sonucunda ankete son hali verilmiştir. Veri toplama aracı olarak kullanılan açık uçlu anket formunda 12 soru yer almaktadır. İlk 5 soru demografik bilgileri ölçme amacıyla hazırlanmış diğer 7 soru ise açık uçlu soru şeklindedir.

Verilerin toplanma ve analiz süreci

Araştırma için hazırlanan sorular son halini aldıktan sonra internet ortamında *Google Formlar* ile açık uçlu anket formu hazırlanmıştır. Hazırlanan form sosyal medya uygulamaları ile uzaktan eğitim gerçekleştiren sınıf öğretmenleriyle paylaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerinden ankete samimi ve içten bir şekilde cevap vermeleri istenmiş, çalışmaya katılan öğretmenlere bu çalışmanın gönüllülük esasına dayandığı belirtilmiştir. Veri toplama süreci 3 haftalık bir zaman diliminde (Mart-Nisan) tamamlanmıştır. Yeterli sayıda katılımcıya ulaşıldığına kanaat getirildiğinde veri toplama süreci tamamlanarak alınan veriler analiz edilmiştir.

Açık uçlu anket formuna gelen cevaplar içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizi; herhangi bir yazılı metnin ya da belgenin içeriğinin incelenmesi, sayısal ya da istatistiki olarak sunulmasında kullanılan bir analiz çeşididir (Ekiz, 2020). İçerik analizi verilerin işlenmesi, kodlanması; temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi ardından bulguların tanımının yapılması ve yorumlanması esasına dayanır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Veri toplama süreci sonunda "Google Formlar" üzerinden alınan yanıtlarda sorulara verilen cevaplar içinden benzer olanları kategorize edilmiş, aynı kodlarda olan cevapların frekans ve yüzdeleri belirlenmiş, tablolara aktarılmıştır. Araştırma verilerinden elde edilen bulguları desteklemek için katılımcıların bire bir görüşlerinden alıntılara yer verilmiştir. Veri analizinde aynı araştırmacı tarafından veriler farklı zamanlarda analiz edilmiş ve kodlar arası uyumuna bakılmıştır. Her iki analiz sonucunda % 80'lik uyum tespit edilmiştir. Bu değer alan yazında ifade edilen kabul edilebilir uyum değerinden (0,70) yüksek olduğu ortaya çıkmıştır (Tavşancıl ve Aslan, 2001).

Bulgular

Çalışma kapsamında elde edilen bulgular aşağıda sırası ile sunulmuştur. "Covid -19 pandemi döneminde çevrim içi derslerde eğitim öğretim sürecinde karşılaştığınız problemler nelerdir? Açıklayınız." sorusundan elde edilen bulgular Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Covid -19 Pandemi Döneminde Çevrim İçi Derslerde Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Tema-Kod-Frekans Dağılımları

Temalar	Kodlar	f*
İnternet erişimi kaynaklı	İnternet erişim sıkıntısı/Alt yapı problemi	64
Teknolojik donanım kaynaklı	Öğrencilerdeki teknolojik donanım eksikliği	16
Öğrenci kaynaklı	Dikkat eksikliği	9
Ortam kaynaklı	Öğrencilerin ev ortamının derse uygun olmaması	9
Öğretmen kaynaklı	Ödev kontrolünde dönüt ve düzeltme yapılamaması	7
	Aile müdahalesi	3
	Sağlık sorunu yaşama endişesi	3
Diğer	İletişim eksikliği	3
	Çevrim içi ders platformlarında yaşanan yoğunluk	2
	Ekran bağımlılığı	2

*Bir öğretmen birden fazla kod altında cevap vermiştir.

Tablo 2'de öğretmenlerin uzaktan eğitim faaliyetleri sürecinde karşılaştıkları problemler; internet erişimi, teknolojik donanım, öğrenci, ortam, öğretmen kaynaklı ve diğer temaları altında incelenmiştir. İnternet erişimi kaynaklı temasında internet erişim sıkıntısı/alt yapı problemi, teknolojik donanım kaynaklı temasında; öğrencilerdeki teknolojik donanım eksikliği, öğrenci kaynaklı temada; dikkat eksikliği, ortam kaynaklı temasında; öğrencilerin ev ortamının derse uygun olmaması öğretmen kaynaklı temasında; ödev kontrolünde dönüt ve düzeltme yapılamaması kodları yer almaktadır. Diğer teması altında ise; aile müdahalesi, sağlık sorunu yaşama endişesi, iletişim eksikliği, çevrim içi ders platformlarında yaşanan yoğunluk, ekran bağımlılığı ve soyut konuların somutlaştırılmaması kodlarına vurgu yapılmıştır. Öğretmenlerin en sık karşılaştıkları ilk 2 probleme bakıldığında; internet erişim sıkıntısı-alt yapı problemleri ve öğrencilerdeki teknolojik donanım eksikliği kodlarında olduğu görülmektedir. Kodlarla ilgili öğretmen görüşlerinden örnekler aşağıda sunulmuştur.

İnternet erişim sıkıntısı/Alt yapı problemi kodu:

"En büyük sorunum internet bağlantısının sık sık kesintiye uğraması oldu..."(Ö71)

Öğrencilerdeki teknolojik donanım eksikliği kodu:

"Öğrencilerimin internet ve canlı derse girecek teknolojik araçlarının olmaması beni yordu."(Ö47)

Dikkat eksikliği kodu:

"Çocuklar küçük uzun süre ekran başında dikkat dağınıklığı oluyor."(Ö16)

Ödev kontrolünde dönüt ve düzeltme yapılamaması kodu:

"Öğrencilerin yaptıkları çalışmalarını görmekte çok zorlandım. Yazdıkları yazılar görülmediği için ve grup çalışması yapamadıkları için normal eğitime nazaran eksik kaldık."(Ö46)

Diğer teması altında aile müdahalesi kodu:

"Velilerin çok fazla müdahale etmesi."(Ö55)

"Uzaktan eğitim sürecinde öğrenci performanslarını (ölçme değerlendirme açısından) nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusundan elde edilen bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Covid -19 Pandemi Döneminde Çevrim içi Derslerde Öğretmenlerin Öğrenci Performanslarını (ölçme değerlendirme açısından) Nasıl Değerlendirdiklerine İlişkin Tema-Kod-Frekans Dağılımları

Temalar	Kodlar	f*
Ders İçi Ölçme Değerlendirme Yapılması	Soru cevap yöntemi ile ölçme değerlendirme	13
	Ders içi etkinliklere katılım ile ölçme değerlendirme	16
	Ödev ile ölçme değerlendirme	9
Ders Dışı Ölçme Değerlendirme Yapılması	Ders dışı uygulamaya yönelik etkinlikler ile ölçme Değerlendirme	1
	Online test, etkinlik ile ölçme değerlendirme	4
	Ses, video kaydı ile ölçme değerlendirme	2
	Web 2,0 araçları ile ölçme değerlendirme	2
Ölçme Değerlendirme Yapılamaması	Ölçme Değerlendirme Yapılamaması	52

*Bir öğretmen birden fazla kod altında cevap vermiştir.

Tablo 3'te öğretmenlerin uzaktan eğitim faaliyetleri sırasında öğrenci performanslarını (ölçme değerlendirme açısından) nasıl değerlendirdikleri; ders içi ölçme değerlendirme, ders dışı ölçme değerlendirme ve ölçme değerlendirme yapılamaması temaları altında incelenmiştir. Ders içi ölçme ve değerlendirme yapılması temasında; soru cevap yöntemi ve ders içi etkinliklere katılım, ders dışı ölçme ve değerlendirme yapılması temasında; ödev, ders dışı uygulamaya yönelik etkinlikler, online test, etkinlik, ses, video kaydı ile, Web 2.0 araçları ile ölçme değerlendirme, yapılamaması temasında ise

ölçme değerlendirme yapılamaması kodları yer almıştır. Kodlarla ilgili öğretmen görüşlerinden örnekler aşağıda sunulmuştur.

Soru cevap yöntemi ile ölçme değerlendirme kodu:

"Canlı ders anında soru sorduğumuzda anlık cevaplar bize çocuğun bilgisine dair fikir edindiriyordu."(Ö54)

Ders içi etkinliklere katılım ile ölçme değerlendirme kodu:

"Derse aktif katılıma göre değerlendirme yapıyorum."(Ö53)

Ödev ile ölçme değerlendirme kodu:

"Yüz yüze eğitime geçtikten sonra değerlendirme yapabildik. Verdiğim ödevlerde ilgili ailelerinden geri bildirim istiyordum."(Ö19)

Ders dışı uygulamaya yönelik etkinlikler ile ölçme değerlendirme kodu:

"Canlı derse katılmayan öğrencilerin de evde yapabileceği uygulamaya yönelik etkinlikler yapıyoruz."(Ö82)

Online test, etkinlik ile ölçme değerlendirme:

"Online testler ile değerlendirme yapıyorum."(Ö37)

Ses, video kaydı ile ölçme değerlendirme kodu:

"Canlı derse katılma imkanı olan öğrencileri ders esnasında ve online araçlar ile olmayanları velilerden istediğim video ve ses kaydı ile."(Ö78)

Web 2,0 araçları ile ölçme değerlendirme kodu:

"Web2.0 araçları ile online araçlarla."(Ö79)

Ölçme değerlendirme yapılamaması kodu:

"Öğrenci katılımında süreklilik olmadığı için ölçme değerlendirme yapamıyoruz"(Ö6)

"Uzaktan eğitim sürecinde öğrenci performanslarını değerlendirmede karşılaştığınız problemler nelerdir? Açıklayınız" sorusundan elde edilen bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Covid -19 Pandemi Döneminde Çevrim içi Derslerde Öğretmenlerin Öğrenci Performanslarını Değerlendirmede Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Tema-Kod-Frekans Dağılımları

Temalar	Kodlar	f*
İnternet erişimi kaynaklı	Tüm öğrencilere ulaşılamaması/Değerlendirme yapılamaması	12
	Aile müdahalesinin objektifliğe zarar vermesi	52
Aile ve ortamdaki kaynaklı	Dönüt ve düzeltme yapmanın zor olması	7
	Dikkat eksikliği	2
Diğer	Sağlıklı bir değerlendirme aracı olmaması	3
	Teknoloji kaynaklı nedenler (ses, görüntü)	2
	Süreç odaklı değerlendirmenin yapılamaması	3

*Bir öğretmen birden fazla kod altında cevap vermiştir.

Tablo 4'te öğretmenlerin uzaktan eğitim faaliyetleri sırasında öğrenci performanslarını değerlendirmede karşılaştıkları problemler; internet erişimi kaynaklı, aile ve ortamdaki kaynaklı ve diğer temaları altında yer almaktadır. İnternet erişimi kaynaklı temasında; tüm öğrencilere ulaşılamaması/değerlendirme yapılamaması, aile ve ortamdaki kaynaklı temasında; aile müdahalesinin objektifliğe zarar vermesi, dönüt ve düzeltme yapmanın zor olması, diğer temasında ise dikkat eksikliği, sağlıklı bir değerlendirme aracı olmaması, teknoloji kaynaklı nedenler (ses, görüntü), süreç odaklı değerlendirme yapılamaması kodları yer almaktadır. Öğretmenler tarafından en fazla dile getirilen ilk 2 kodun; aile müdahalesinin objektifliğe zarar vermesi ve tüm öğrencilere ulaşılamaması/değerlendirme yapılamaması kodlarının olduğu görülmektedir.

Kodlarla ilgili öğretmen görüşlerinden örnekler aşağıda sunulmuştur.

Tüm öğrencilere ulaşılamaması/Değerlendirme yapılamaması kodu:

“Bütün öğrencilerime ulaşamıyorum. Veliler ödevlerin yapılması için gerekli özeni göstermiyorlar. Öğrenciler yapmak istemiyor.”(Ö25)

Aile müdahalesinin objektifliğe zarar vermesi kodu:

“Kesinlikle objektif ve doğru bir değerlendirme söz konusu olamıyor. Aile müdahalesi ile çocuk her şeyi anlamış, öğrenmiş gibi görünüyor ama yüz yüze eğitime geçildiğinde durumun hiç de öyle olmadığı anlaşılıyor.”(Ö70)

Dönüt ve düzeltme yapmanın zor olması kodu:

“Öğrencinin gelişim sürecine sınıf ortamındaki gibi anında dönüt vermede zorlandım.”(Ö87)

Dikkat eksikliği kodu:

Ekrana bağımlı bir nesil oldu. 6 saat uzun bir süreçti. Dikkatleri dağılıyordu.”(Ö84)

Sağlıklı bir değerlendirme aracı olmaması kodu:

‘...Online olarak sağlıklı bir değerlendirme aracı bulamama.”(Ö15)

Teknoloji kaynaklı nedenler (ses, görüntü) kodu:

“Ders içi yaptığım değerlendirmelerde katılım az olmakla birlikte kamera ve seslerini kapattıkları için derse girenleri de tam anlamıyla değerlendiremedik.”(Ö90)

Süreç odaklı değerlendirmenin yapılamaması kodu:

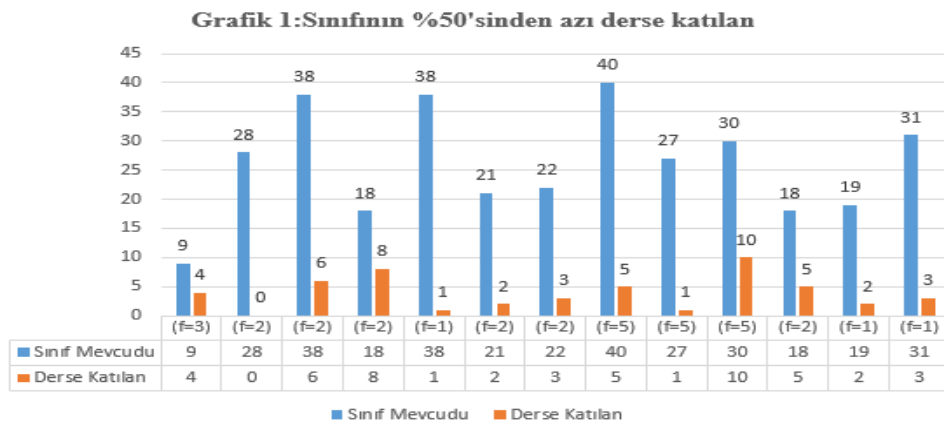
“Öğrenci performanslarını değerlendirirken süreç odaklı değil de sonuç odaklı bakmak zorunda kalıyorum.” (Ö61)

“Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerinizin çevrim içi derslere katılım durumları ile ilgili ne söyleyebilirsiniz? (Genel katılım durumunu sınıf mevcudu/katılan öğrenci sayısı şeklinde ifade edebilirsiniz? (Örn. Sınıf Mevcudu (30) Katılan (12) gibi)” sorusundan elde edilen bulgular Tablo 5 ile Şekil 1 ve 2’de sunulmuştur.

Tablo 5. Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin çevrim içi derslere katılım durumlarına ilişkin kod-frekans dağılımları

Kod	f
Derse katılımın %50’den az olması	55
Derse katılımın %50’den fazla olması	35

Öğretmenlerin sınıflarında çevrim içi derse katılım oranları hakkında verdikleri yanıtlara bakıldığında katılımcıların 55’inin sınıf mevcudunun %50’sinden azının çevrim içi derslere katılmadığı, 35’inin ise sınıfının %50’sinden fazlasının çevrim içi derslere katıldıkları tablo 5’te görülmektedir.

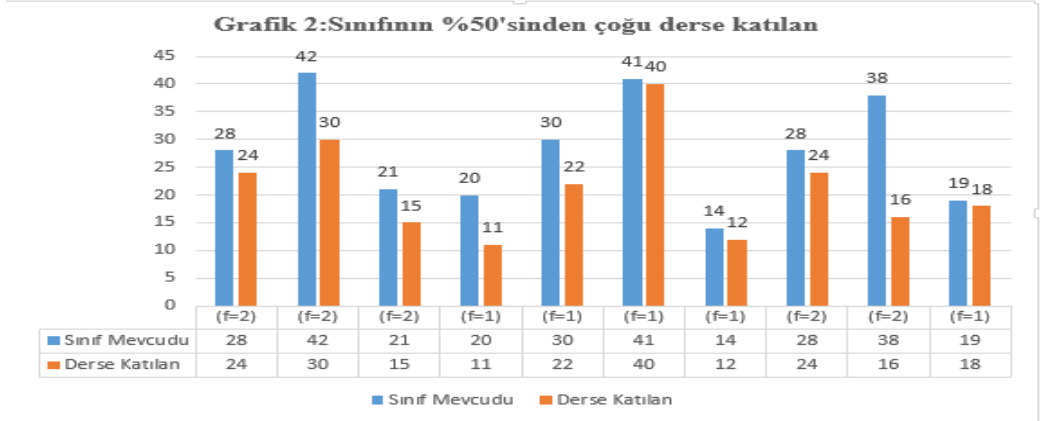

*Sınıf mevcuduna göre katılımcı öğrenci sayısını yazan öğretmen sayıları göz önünde tutularak grafik hazırlanmıştır.

Şekil 1. Sınıfının %50'sinden azı derse katılan öğretmenlerin sınıf mevcutlarında ortalama derse katılan öğrenci sayıları

Şekil 1 incelendiğinde sınıfının %50'sinden azının derse katıldığı durumlarda en fazla frekansa sahip öğretmenlerin toplam sınıf mevcutlarına bakıldığında bunların; 40, 30 ve 27 oldukları görülmektedir.

*Sınıf mevcuduna göre katılımcı öğrenci sayısını yazan öğretmen sayıları göz önünde tutularak grafik hazırlanmıştır.

Şekil 2. Sınıfının %50'sinden fazlası derse katılan öğretmenlerin sınıf mevcutlarında ortalama derse katılan öğrenci sayıları

Şekil 2 incelendiğinde sınıfının %50'sinden fazlası derse katılan öğretmenlerin sınıf mevcut sayılarına derse katılan öğrenci sayılarının değişiklik gösterdiği ifade edilebilir.

"Uzaktan eğitim öğretim yaparken etkinlik oluşturmada en çok zorlandığınız ders hangisidir? Neden? Açıklayınız." sorusundan elde edilen bulgular Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenlerin Etkinlik Oluşturmada En Çok Zorlandıkları Derslere İlişkin Tema-Kod-Frekans Dağılımları

Temalar	Kodlar	f*
Matematik	Materyal kullanma şansının az olması	3
	Somut işlemlerle ve etkinliklerle sürece dahil olunamaması	5
	Etkileşimin az olması	3
	Uygulama gerektirmesi	3
	Matematikten neden belirtmeyen	26
Beden Eğitimi ve Oyun	Materyal eksikliği	3
	Kazanımların uygulamaya dayalı olması	3
	Ekran karşısında imkânların kısıtlı olması	4
	Beden Eğitimi ve Oyundan neden belirtmeyen	5
Türkçe	Okuma parçalarını okutmada zaman sıkıntısı	2
	İfade becerisinin kısıtlı olması	2
	Yazmada gözlem eksikliği	2
	Okuma yaparken dikkat dağınıklığı	2
İlk Okuma ve Yazma	Okuma yazma öğretiminde zaman sorunu	2
	Uzaktan eğitimde gözlem yapılamaması	1
Görsel Sanatlar	Materyal kontrolünün zor olması	2
Fen Bilimleri	Deney yapmanın zor olması	2
İnsan Hakları Yurttaşlık ve Demokrasi	Dersin soyut olması	2

Müzik	Müzikten neden belirtmeyen	2
Hayat Bilgisi	Uygulamaya dayalı öğretim yöntem ve tekniklerin kullanılmaması	1
Sosyal Bilgiler	Etkinliklerin yüzeysel kalması	1
İngilizce	İlgi azlığı	1
Genel olarak sorun yaşayan	Derslerin genelinde sorun yaşanması	9
Diğer	Sorun yaşamayan	3
	Katılım olmadığı için sorun yaşamayan	4

Tablo 6'da öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde etkinlik oluşturmada karşılaştıkları problemler; matematik, beden eğitimi ve oyun, Türkçe, ilk okuma ve yazma, görsel sanatlar, fen bilimleri, insan hakları demokrasi ve yurttaşlık, müzik, hayat bilgisi, sosyal bilgiler, İngilizce, genel olarak sorun yaşayan ve diğer temaları altında incelenmiştir. Matematik temasında; materyal kullanma şansının az olması, somut işlemlerle ve etkinliklerle sürece dâhil olunamaması, etkileşimin az olması, uygulama gerektirmesi, matematik (neden belirtmeyen), beden eğitimi ve oyun temasında; materyal eksikliği, kazanımların uygulamaya dayalı olması, ekran karşısında imkânların kısıtlı olması, beden eğitimi ve oyun (diğer nedenler), Türkçe temasında, okuma parçalarını okutmada zaman sıkıntısı, ifade becerisinin kısıtlı olması, yazmada gözlem eksikliği, okuma yaparken dikkat dağınıklığı, ilk okuma ve yazma temasında; okuma yazma öğretiminde zaman sorunu, uzaktan eğitimde gözlem yapılamaması, görsel sanatlar temasında; materyal kontrolünün zor olması, fen bilimleri temasında; deney yapmanın zor olması, insan hakları demokrasi ve yurttaşlık temasında; dersin soyut olması, müzik temasında; müzik (neden belirtmeyen), hayat bilgisi temasında; uygulamaya dayalı öğretim yöntem ve tekniklerin kullanılmaması, sosyal bilgiler temasında; etkinliklerin yüzeysel kalması, İngilizce temasında; ilgi azlığı, genel olarak sorun yaşayan temasında; derslerin genelinde sorun yaşanması, diğer temasında; sorun yaşamayan, katılım olmadığı için sorun yaşamayan kodlarına vurgu yapılmıştır. Kodlarla ilgili öğretmen görüşlerinden örnekler aşağıda sunulmuştur. Öğretmenlerin etkinlik hazırlamada en çok zorlandıkları dersin matematik dersi olduğu görülmektedir.

Matematik-Materyal kullanma şansının az olması kodu:

"Matematik. Çünkü yüz yüze eğitimde materyal kullanma şansımız daha çok. Materyal kullanmayı daha çok öğrencilere bıraktığımız için yaparak yaşayarak öğrenme modelini direkt kullanabiliyorlardı. Uzaktan eğitimde bunu gerçekleştirmek biraz zor oluyor."(Ö39)

Matematik-Somut işlemlerle ve etkinliklerle sürece dâhil olunamaması kodu:

"Matematik. Çünkü matematik somutlaştırma yaparak anlatılacak bir ders uzaktan eğitimde ne kadar somutlaştırılabilir?"(Ö79)

Matematik-etkileşimin az olması kodu:

"Matematik. Öğrencilerin ekranda etkileşimli bir şekilde yazarak etkinlik yapmaları oldukça zor olmaktadır." (Ö49)

Matematik-uygulama gerektirmesi kodu:

Matematik ve beden eğitimi dersi. İkisi de daha fazla uygulama gerektiren dersler olduğu için zorlandım."

Matematik (neden belirtmeyen) kodu:

"Matematik. Çünkü öğrenciler online etkinliklerde konuyu yeterince algılayamıyor."(ö11)

Beden Eğitimi ve Oyun-Materyal eksikliği kodu:

"Beden eğitimi ve oyun çünkü çocuklar materyal eksikliğinden dolayı sportif faaliyetleri gerçekleştirmede zorlandı."(Ö87)

Beden Eğitimi ve Oyun-Kazanımların uygulamaya dayalı olması kodu:

"Beden Eğitimi. Nedeni aktif kazanımların olduğu bir ders kazanımların hiç birisi uzaktan gerçekleştirilemiyor." (Ö78)

Beden Eğitimi ve Oyun-Ekran karşısında imkânların kısıtlı olması kodu:

"Beden Eğitimi ve Spor. Çünkü ekran karşısında fazla etkinlik yapılamıyor." (Ö50)

Beden Eğitimi ve Oyun (diğer nedenler) kodu:

"Beden Eğitimi ve Oyun Dersi. Çünkü her ne kadar internet ortamından yararlanarak çeşitli etkinlikler oluşturulsa da bu dersin tüm hedeflerine canlı ders yoluyla ulaşabilmek çok zor."(Ö82)

Türkçe-Okuma parçalarını okutmada zaman sıkıntısı kodu:

"Türkçe, uzun okuma metinlerini okutacak zamanın olmaması okumaların iyice gerilemesine sebep olmuştur."(Ö85)

Türkçe-İfade becerisinin kısıtlı olması kodu:

Yazma etkinliğinden önce çocuğun kendini ifade etme becerisinin gelişmesi gerekir. Bunu da kısıtlı bir zaman diliminde zar zor gerçekleştirmeye çalıştı."(Ö47)

Türkçe-Yazmada gözlem eksikliği kodu:

"Türkçe dersi yazma konusunda zorlandık. Okula dönüşlerde de yazmayı unuttuklarını gördüm. Canlı derste verilen etkinlikleri ne derece kendilerinin yaptığını göremedik."(Ö82)

Türkçe-Okuma yaparken dikkat dağınıklığı kodu:

"Türkçe dersi. Okuma yaptırırken öğrencilerin dikkatini toplamak zor oldu."(Ö80)

İlk Okuma ve Yazma-Okuma yazma öğretiminde zaman sorunu kodu:

"Okuma yazma. Çocuklara yeterli harf öğretimi yapamadım."(Ö41)

İlk Okuma ve Yazma-Uzaktan eğitimde gözlem yapılamaması kodu:

"İlk okuma yazma çünkü öğrencinin uzaktan okuma yazma öğrenmesi çok zor."(Ö1)

Görsel sanatlar-Materyal kontrolünün zor olması kodu:

"Görsel Sanatlar dersinde materyalin kontrolü zor oldu."(Ö88)

Fen Bilimleri-Deney yapmanın zor olması kodunda örnek öğretmen görüşleri:

"Fen Bilimleri. Çocuklarla birlikte olmadığımız için deney yaparken çok sıkıntı çektik."(Ö12)

İnsan Hakları Yurttaşlık ve Demokrasi-Dersin soyut olması kodu:

"İnsan Hakları Yurttaşlık ve Demokrasi dersinde soyut olduğu için."(Ö75)

Müzik (neden belirtmeyen) kodu:

Müzik (Ö5,Ö58)

Hayat Bilgisi-Uygulamaya dayalı öğretim yöntem ve tekniklerin kullanılamaması kodu:

"Hayat Bilgisi derslerinde teoride kalmak istemediğim örneğin drama gibi teknikleri kullanmaya çalıştığım öğrenciyi aktif tutabilecek etkinliklerde yüz yüze eğitimdeki uygulama kolaylığını bulamadım."(Ö88)

Sosyal Bilgiler-Etkinliklerin yüzeysel kalması kodu: "Sosyal bilgiler dersi oldu diyebilirim. Çünkü verilen bilgiler örnekler etkinlikler hep kâğıt üzerinde ve yüzeysel kaldı."(Ö8)

İngilizce-İlgi azlığı kodu:

"İngilizce. Çocukların İngilizce dersine ilgisi azdı. Çalışmadılar."(Ö29)

Derslerin genelinde sorun yaşanması kodunda örnek öğretmen görüşleri:

"Aslında bütün derslerde zorlandım. Çünkü çoğu şeyi uzaktan yapmak hem zor oluyor hem de etkili olmuyordu."(Ö60)

Diğer: Sorun yaşamayan kodunda örnek öğretmen görüşleri:

Açıkçası zorlanmadım. Hatta evde olduğum için imkânlar daha elverişliydi. Sadece ekrana denk getirmeye çalışmak biraz uğraştırıyordu."(Ö71)

Diğer-Katılım olmadığı için kodunda örnek öğretmen görüşleri:

"Katılım olmadı."(Ö32)

"Uzaktan eğitim sürecinde çevrim içi derslerinizde sınıf yönetiminde karşılaştığınız problemler nelerdir? (Birden fazla ifade edebilirsiniz) Açıklayınız." sorusundan elde edilen bulgular Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Uzaktan Eğitim Sürecinde Çevrim içi Derslerde Öğretmenlerin Sınıf Yönetiminde Karşılaştıkları Problemlere İlişkin Tema-Kod-Frekans Dağılımları

Temalar	Kodlar	f*
Ev ortamından kaynaklı	Aile müdahalesi	11
	Gürültülü ortamda derse katılma	8
Öğrenciden kaynaklı	Öğrencilerdeki dikkat eksikliği	12
	İzin almadan konuşulması	23
	Öğrencilerin ses ve görüntüyü kapatması	17
	Öğrencilerin teknolojiyi sağlıklı kullanamamaları	2
	Öğrencilerin internet bağlantısındaki yavaşlık	6
Diğer	Dersten katılım olmadığı için	4
	Herhangi bir sorun yaşamayan	3

Tablo 7'de öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde sınıf yönetiminde karşılaştıkları problemler; ev ortamından kaynaklı, öğrenciden kaynaklı ve diğer temaları adı altında incelenmiştir. Ev ortamından kaynaklı temasında; aile müdahalesi, gürültülü ortamda derse katılma, öğrenciden kaynaklı temasında; öğrencilerdeki dikkat eksikliği, izin almadan konuşulması, öğrencilerin ses ve görüntüyü kapatması, öğrencilerin teknolojiyi sağlıklı kullanamamaları, öğrencilerin internet bağlantısındaki yavaşlık, diğer teması adı altında; dersten katılım olmadığı için ve herhangi bir sorun yaşamayan kodları yer almaktadır. Sınıf yönetiminde öğretmenlerin karşılaştıkları en önemli 3 sorunun; İzin almadan konuşulması, öğrencilerin ses ve görüntüyü kapatması ve öğrencilerdeki dikkat eksikliği kodlarında olduğu belirlenmiştir.

Kodlarla ilgili öğretmen görüşlerinden örnekler aşağıda sunulmuştur.

Aile müdahalesi kodu:

"Aile işin içine girebiliyor maalesef. Her şeye vâkıf olabiliyorlar."(Ö9)

Gürültülü ortamda derse katılma kodu:

"Ev ortamında çalışma ortamı olmadığı için gürültü faktörü, velinin derse müdahale edebilmesi, açık unutulmuş mikrofondan istenmeyen tartışmalara tanık olma, uygun olmayan oturumlarda derse katılım." (Ö75)

Öğrencilerdeki dikkat eksikliği kodu:

"Öğrencilerin derse sonradan girip dikkat dağıtılmaları, ekrana karalama yapmaları."(Ö50)

İzin almadan konuşulması kodu:

"Toplu konuşma kaynaklı gürültü oluyor."(Ö59)

Öğrencilerin ses ve görüntüyü kapatması kodu:

"Çocukların cevap vermemesi mikrofonu kapatması açmaması. Kamerayı açmaması. Karşımızda kimin olduğunu görmememiz."(Ö55)

Öğrencilerin teknolojiyi sağlıklı kullanamamaları kodu:

"Öğrencilerin teknolojik aletleri kullanmadaki yetersizliği. Sesleri kapatmadıkları için seslerin karışması dikkat dağınıklığına sebep oldu."(Ö62)

Öğrencilerin internet bağlantısındaki yavaşlık kodu:

".....internetin yavaşlığından dolayı öğrencilerle iletişime geçememek."(Ö61)

Ders yapamayan (katılım olmadığı için) kodu:

"Katılım olmadığı için sınıf yönetiminde bir sorun yaşamadım."(Ö41)

Herhangi bir sorun yaşamayan kodunda örnek öğretmen görüşleri:

“Önlemler sayesinde ciddi sorun yaşamadık.”(Ö13)

“Uzaktan eğitim sürecinde çevrim içi ders platformlarını kullanırken (zoom, eba, skype, google meet vb.) teknoloji kaynaklı problemlerle karşılaştınız mı?(Cevabınız evet ise 7-a sorusunu yanıtlayınız).” sorusuna katılımcılardan 60’ı sorun yaşadığını ifade etmiş iken 30’u herhangi bir sorun yaşamadığını dile getirmiştir. Sorun yaşadığını dile getiren öğretmenlerin görüşlerinden yararlanılarak hazırlanan Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenlerin Çevrim-içi Ders Platformlarını Kullanırken Karşılaştıkları Teknoloji Kaynaklı Problemlere İlişkin Tema-Kod-Frekans Dağılımları

Temalar	Kodlar	f*
Çevrim içi ders platformundan kaynaklı	EBA platformunda yaşanan yoğunluk	22
	Zoom programında yaşanan sorunlar	7
	Çevrimiçi ders platformları ile ders saatlerinin uyuşmaması	1
İnternet alt yapısı ve teknolojik imkân eksikliğinden kaynaklı	İnternet alt yapısının yavaş olması	19
	Teknolojik donanım eksikliği	1
	İnternet bağlantısı nedeniyle dersten düşme	12
Sorun yaşamayan	Herhangi bir sorun yaşamayan	30

Tablo 8’de uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin canlı ders platformlarını kullanırken karşılaştıkları (teknoloji kaynaklı nedenler) problemler; çevrim içi ders platformundan kaynaklı, internet alt yapısı ve teknolojik imkân eksikliğinden kaynaklı, sorun yaşamayan temaları adı altında incelenmiştir. Çevrim içi ders platformundan kaynaklı temasında; EBA platformunda yaşanan yoğunluk, zoom programında yaşanan sorunlar, çevrim içi ders platformları ile ders saatlerinin uyuşmaması, internet alt yapısı ve teknolojik imkân eksikliğinden kaynaklı temasında; internet alt yapısının yavaş olması, teknolojik donanım eksikliği, internet bağlantısı nedeniyle dersten düşme, sorun yaşamayan temasında; herhangi bir sorun yaşamayan kodları ortaya çıkmıştır. Kodlarla ilgili öğretmen görüşlerinden örnekler aşağıda sunulmuştur.

EBA platformunda yaşanan yoğunluk kodu:

“Özellikle EBA sisteminde çocuklar ilk zamanlarda derse girmekte çok zorlandılar. Her seferinde ayrı link göndermek zorunda kalıyordum.”(Ö71)

Zoom programında yaşanan sorunlar kodu:

“Zoom programı sistemden atabiliyor. Ses konusunda problemler yaşanabiliyor.”(Ö9)

Çevrim içi ders platformları ile ders saatlerinin uyuşmaması kodu:

“İnternet sağlayıcısında yaşanan sıkıntılar, kullanılan çevrimiçi platform ile ders saatlerinin uyuşmaması vb...”(Ö39)

İnternet alt yapısının yavaş olması kodu:

“Yoğunluktan veya internet çekmediği zaman hem öğrencileri hem beni sistem dersten atıyor.”(Ö60)

Teknolojik donanım eksikliği kodu:

“Bilgisayar ve donanım eksiklikleri ve bu ürünler konusunda herhangi bir destek verilmemesi.”(Ö68)

İnternet bağlantısı nedeniyle dersten düşme kodu:

“Eba’nın yavaşlaması, Zoom’un öğrencileri dersten atması.”(Ö43)

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada, pandemi döneminde uzaktan eğitim öğretim faaliyetlerini yürüten sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları problemler tespit edilmiştir. Öğretmenlerin Covid 19 pandemi sürecinde uzaktan eğitim faaliyetlerinde en çok karşılaştıkları 2 probleme bakıldığında; internet erişim sıkıntısı-alt yapı problemleri ve öğrencilerdeki teknolojik donanım eksikliği sebebiyle ders yapılamaması olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin karşılaşmış oldukları diğer problemlerin ise öğrenci dikkat eksikliği, öğrencilerin ev ortamının derse uygun olmaması ve ödev kontrolünde dönüt ve düzeltme yapılamaması gibi problemler olduğu söylenebilir. Rizaldi ve Fatimah (2020), öğrencilerden beklenen öğrenme çıktılarının daha iyi düzeyde olması için internet altyapı sorunlarının giderilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bozkurt ve Sharma (2020)'nin yaptığı çalışma sonuçlarında, uzaktan eğitimden verim alınabilmesi adına sağlıklı bir internet bağlantısı ve donanımına ihtiyaç duyulduğunu ifade etmişlerdir. Uzaktan eğitimin ülkemizde başarıya ulaşma düzeyine bakıldığında alt yapı süreçlerinin özellikle kırsal bölgelerde yaşayan öğrenciler için yeterli düzeyde olmadığı söylenebilir (Kurnaz, Kaynar, Barışık ve Doğrukök, 2020). Nitekim Kuş, Mert ve Poyraz (2021) yapmış oldukları araştırma sonucunda kırsal kesimlerde bulunan öğrencilerin internet erişiminde problemler yaşadıklarını ve bu öğrencilerin yeterli imkan ve olanaklara sahip olmadıklarını tespit etmişlerdir. İmkânlardan yoksun öğrenciler ve kırsal kesimdekiler için eğitimde ortaya çıkan teknolojiler artık bir zorunluluk haline gelmiştir (Onyema, Eucheria, Obafemi, Sen, Atonye, Sharma, ve Alsayed, 2020). Lassoued, Alhendawi, ve Bashithalshaaer (2020) ise imkanlar öğrencilere yeterince sağlanmadığında, öğrencilerin öğrenme kayıpları ve motivasyon eksikliği gibi noktalarda sorunlarla karşılaşabileceğine vurgu yapmışlardır. Yine pandemi döneminde, fen bilgisi öğretmenlerinin uzaktan eğitim hakkındaki görüşlerini inceleyen Bakioğlu ve Çevik (2020) çalışmaları sonucunda; öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları en büyük problemin, öğrencilerdeki internete erişim sıkıntısı olduğu ve bu durumdan dolayı sınıf mevcutlarının büyük bir kısmının derslere katılmadığı sonucuna varmışlardır. Nitekim bu çalışmada elde edilen bulgular da bu durumu desteklemektedir (Bknz. Tablo 5). Sezgin ve Fırat, (2020) günümüzde teknolojik imkânlarla sahip olan öğrenciler ile erişim imkânı olmayan öğrenciler arasındaki dijital uçurumun artmakta olduğunu ve bu durumun fırsat eşitsizliğine sebep olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde ölçme değerlendirme faaliyetlerini ders içinde soru cevap yöntemi ve ders içi etkinliklere katılım ile gerçekleştirdikleri görülmektedir. Bu durumun sebebinin ölçme değerlendirme işlemlerinde aile müdahalesinin objektifliğe zarar vermesi ve ders dışında dönüt ve düzeltme yapmanın zor olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim öğretim faaliyetlerinde öğrenci performanslarını değerlendirmede en çok karşılaştıkları üç probleme bakıldığında; tüm öğrencilere ulaşılamaması/değerlendirme yapılamaması, aile müdahalesinin objektifliğe zarar vermesi, dönüt ve düzeltme yapmanın zor olması kodlarında olduğu görülmektedir. Sarı (2020) her öğrenci için imkânların eşit şartlarda sağlanmadığında öğrenciler arasındaki fırsat eşitsizliğinin arttığına ve ölçme değerlendirmenin istenilen düzeyde yapılamadığına vurgu yapmıştır. Ayrıca çalışmada öğretmenler sağlıklı bir ölçme yapamadıkları için değerlendirme noktasında karar vermenin zor olduğuna vurgu yapmışlardır. Yapılan çalışmada öğretmenler ölçme değerlendirme faaliyetleri sırasında veli müdahalelerinin sürece zarar verdiğini, doğru sonuçlar alınamadığını, uzaktan eğitimde aktif olarak öğrencinin derse katılmaması ve etkileşim imkânının yüz yüze eğitime göre kısıtlı olmasının arzu edilen ölçme ve değerlendirmenin gerçekleşmesini engellediğini belirtmişlerdir. Balaman ve Tiryaki (2021) uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin verilen etkinlikleri yaparken öğretmenlerin bu durumu takip sürecinde bazı olumsuzluklar yaşadığını ortaya çıkarmışlardır. Öğretmenler değerlendirmenin tarafsız olarak yapılamayacağını ve her öğrencinin derse katılım sağlayamadığını ve dönüt düzeltme yapılamamasının en büyük problem olduğu görüşlerini belirtmişlerdir. Uzaktan eğitimde ölçme değerlendirme işlemlerinde dönüt ve düzeltmede sıkıntı yaşadığını ifade eden öğretmenlerin görüşleri alanda yapılan diğer çalışmalarda (Hamutoğlu, Sezen Gültekin ve Savaşçı, 2019) bulgularla örtüşmektedir. Kazu, Bahçeci ve Yalçın (2021) öğretmenlerin korona virüs pandemisi döneminde verdikleri uzaktan eğitime ilişkin metaforik algıları araştırdıkları çalışmada; öğrencilere verilen ödev ve etkinliklerde kontrol mekanizmasında eksiklik ve öğrencilerin ödevlere ciddiyetsiz yaklaşımın öğretmenlerde ödev vermenin gereksiz olduğu izlenimini yarattığını belirtmişlerdir. Öğretmenler öğrencilerin süreçteki bu davranışlarını dikkat eksikliği, teknolojik alt yapı sorunu sebebiyle her öğrencinin dersi takip edememesine bağlamaktadır. Bütün bu sebepler ölçme değerlendirmede öğretmenlerin sonuç odaklı değerlendirme yapmak zorunda kaldıklarını göstermektedir. Sarı (2020) ve Saygı (2021) yapmış oldukları çalışmalarda da öğretmenlerin ölçme değerlendirme işlemlerini ders esnasında sonuç odaklı yapmak zorunda kaldıklarını tespit etmişlerdir. Araştırma kapsamında öğretmenlerin, sınıf mevcutlarının %50'sinden fazlasının uzaktan eğitim çevrim içi derslere katılım sağlayamadığı görülmektedir. (Bkz. Şekil 1). Bu duruma internet erişim imkânı ve donanım eksikliği neden olabilir. Karadağ ve Yücel (2020) lisans öğrencileri ile yaptığı çalışma sonucunda; öğrencilerin %63'ünün evlerinde internet erişim imkânı olmadığını, %23'ünün ise uzaktan eğitime hiçbir şekilde erişemediğini ortaya çıkarmışlardır. Daha düşük yaş gruplarına bakıldığında; ülkemizde evinde internet olmayan öğrenci oranının %24,1 olduğu tespit edilmiştir (TEDMEM, 2020).

Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin etkinlik oluşturmada en fazla zorlandıkları üç dersin; matematik, beden eğitimi ve oyun ile Türkçe dersleri olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu matematik dersinde etkinlik oluşturmada zorlandıklarını belirtmişlerdir. Matematik dersinde

zorlanılmasının sebepleri arasında materyal kullanma şansının az olması, somut işlemlerle ve etkinliklerle öğrencilerin sürece dâhil olamaması ve matematik dersinin uygulamaya yönelik olmasıdır. Arslan ve Demiröz (2020) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde, en çok matematik dersinde zorlandıkları, dersin uygulamaya dönük olması ve bu durumun anında dönüt ve düzeltmeye imkân vermediğine vurgu yapmışlardır. Sınıf öğretmenlerinin, uzaktan eğitim sürecinde etkinlik oluşturmada zorlanmaları alan yazındaki diğer çalışmalarda da mevcuttur. Arslan ve Şumuer, (2020) yaptıkları çalışmada uzaktan eğitimde sanal sınıflarda içerik üretmede karşılaşılan sıkıntıların Covid 19 salgınına hazırlıksız yakalanılması ve uzaktan eğitime uygun dijital içerik ve etkinliklerin hazırlanmasının zor olmasından kaynaklandığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde sınıf yönetiminde en çok karşılaştıkları 3 problemin; aile müdahalesi, izin alınmadan konuşulması ve öğrencilerin ses ve görüntüyü kapatması kodlarında olduğu görülmektedir. Uzaktan eğitimde gerçekleştirilen çevrim-içi dersler öğrenci ilgisini ve dikkatini etkilediği için sanal sınıfta öğretmenin ders hâkimiyetini ve sağlıklı sınıf ikliminin oluşmasını engellemektedir. Avcı ve Akdeniz (2021) yaptıkları çalışma sonucunda; öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin dikkatini toplama konusunda sıkıntılarla karşılaştıklarını belirtmişlerdir. EBA ve diğer çevrim içi ders platformlarında meydana gelen sistemsel sorunlar, ders esnasında gerçekleşen aile müdahaleleri, öğrencinin kendine ait bir odasının olmaması, derse katıldığı ortamın sessiz olmaması öğrencilerin ilgi ve motivasyonlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Uzaktan eğitimde, dikkat dağılmasına sebep olan bu etmenlerin öğretmenin sınıf yönetiminde problemlerle karşılaşmasına neden olduğu araştırmanın bulgularında da yer almaktadır. Yine sınıf yönetimi açısından yapılan bir diğer çalışma olan Arslan ve Şumuer (2020) sanal sınıflarda karşılaşılan sınıf yönetimi sorunlarını araştırmışlar ve öğrencilerin derse katıldıkları ortamın uygun olmaması, internete erişim ve donanımsal eksiklikler gibi sebepler nedeniyle sorunlar yaşadıklarını tespit etmişlerdir. Öte yandan ekran karalaması, istenmeyen sesler, dikkati dağıtan söz ve hareketler, iletişim eksiklikleri sınıf yönetimini güçleştirmekte ve eğitim ortamlarının kalitesini düşürmektedir (Altıntaş Yüksel, 2021).

Öğretmenlerin çevrim içi ders platformlarını kullanırken en çok karşılaştıkları üç probleme bakıldığında; EBA platformunda yaşanan yoğunluk ve internet alt yapısının yavaş olması kodlarında olduğu görülmektedir. Bu duruma internet bağlantısındaki hız probleminin neden olduğu düşünülmektedir. Bu durum sağlıklı bir öğrenme ortamı oluşmasını engellemekte ve pandeminin getirdiği endişe ve korkulara ek olarak öğrencilerin stresli bir eğitim almasına neden olmaktadır (Çiçek, Tanhan ve Tanriverdi, 2020). Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin görüşlerine genel olarak bakıldığında; internet bağlantısı ve alt yapı problemlerinin uzaktan eğitimi olumsuz etkilediği ve bu durumun, öğretmen ve öğrencilerin dikkatlerinin dağılmasına sebep olduğu yönünde görüş birliği hâkimdir. Çilek vd. (2021) erişim yetersizliği konusunda öğretmenlerin büyük sorunlar çektiklerini ortaya çıkarmışlardır. Bu durum, öğrenciler arasındaki fırsat eşitliğini engellemektedir. Maddi imkânları yeterli olan ve evinde teknolojik donanımı bulunan öğrenciler uzaktan eğitime erişimde sorun yaşamamakta ancak aynı evde birden fazla kardeşin olduğu, maddi sıkıntılar nedeniyle evlerinde donanım eksiklerinin yaşandığı ve aile ilgisinin eksik olduğu öğrencilerin uzaktan eğitime geçişte sorunlar yaşadıkları söylenebilir. Astini (2020) aile ilgisinin öğrenme düzeyi üzerinde önemli derecede etkili olduğunu ifade etmektedir. Dünyanın gelecekte birçok salgın hastalıkla karşılaşabileceği ihtimaline karşın, pandemi sonrası bu gibi durumlarda toplumların eğitim sistemlerinde acil planlamalar yapması ve öğrenciler arasındaki fırsat eşitsizliğini giderecek kaliteli bir eğitim ortamının öğrencilere sunulması oldukça önemlidir (Toquero, 2021).

Öneriler

Sürecin tüm paydaşlar adına daha sağlıklı yürütülmesi ve gelecekte yapılacak araştırmalara ışık tutması adına araştırmanın sonuçlarına dayalı şu öneriler geliştirilmiştir.

- ❖ Öğrencilerin bilgisayar ve tablet gibi donanımlara erişimlerini sağlamak üzere ülkemizde çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Bununla ilgili MEB ihtiyaç sahibi öğrencilere 500 bin tabletin dağıtılması uygulamasını başlatmıştır. Benzer şekilde yetkili kurumlar ülkemizin, internete erişim imkânı sınırlı olan yerlerine internet alt yapı desteği sunabilirler.
- ❖ Öğretmenlerin matematik gibi derslerde uzaktan eğitimde etkinlik oluşturmada yararlanabilecekleri dijital içerikler üretilerek öğretmenlerin hizmetlerine sunulabilir.
- ❖ Ölçme değerlendirme işlemlerinin daha doğru sonuçlar vermesi adına gününbirlik klasik ölçme değerlendirme faaliyetlerinden ziyade süreci ölçen öğrencinin gelişimine odaklanan ölçme araçlarına yer verilebilir. Uzaktan eğitim sistemine uyumlu web 2.0 araçlarından yararlanılabilir,

padlet uygulamaları ile öğrencilerin süreç içerisindeki performanslarını yansıtan uygulamalardan çevrim içi ortamlarda yararlanılabilir.

- ❖ EBA çevrim içi ders platformunun daha sağlıklı işlemesi adına sistemsel iyileştirmeler yapılabilir.
- ❖ Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim faaliyetleri sırasında, Zoom, Google Meet vb. çevrim içi ders imkânı sağlayan platformları kullanırken gerek teknolojik gerek sınıf yönetimi anlamında karşılaştıkları problemleri azaltmak adına Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlenerek öğretmen ihtiyaçları giderilebilir.

Ek Bilgi

Yazarlar, makaleye eşit oranda katkı sunmuş ve makalede raporlanan çalışmanın yapılması ve raporlanmasında herhangi bir çıkar çatışması beyan etmemişlerdir.

ORCID ve İletişim

Tülay Şenel Çoruhlu <https://orcid.org/0000-0002-0263-7844>, E-posta: tsenel@trabzon.edu.tr

Aydoğan Uzun <https://orcid.org/0000-0001-8194-887X>, E-posta: aydoganuzun@gmail.com

Kaynaklar

- Akgül, G. & Oran, M. (2020). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, ortaokul öğrencilerinin ve öğrenci velilerinin pandemi sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(2), 15-37. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/eyyad/issue/59733/847318>
- Aliyyah, R. R., Rachmadtullah, R., Samsudin, A., Syaodih, E., Nurtanto, M. & Tambunan, A. R. S. (2020). The perceptions of primary school teachers of online learning during the COVID-19 pandemic period: A case study in Indonesia. *Journal of Ethnic and Cultural Studies*, 7(2), 90-109. <http://www.ejecs.org/index.php/JECS/article/view/388>
- Altıntaş Yüksel, E. (2021). Sınıf öğretmenlerinin covid 19 salgını sürecinde çevrim içi ders-uzaktan eğitim deneyimlerinin incelenmesi. *Ulakbilge*, 57, 291-303. <https://www.ulakbilge.com/makale/pdf/1617139854.pdf>
- Arslan, K., Arı, A. G. & Kanat, M. H. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde verilen uzaktan eğitim hakkındaveli görüşleri. *Ulakbilge*, 57, 192-206. <https://www.ulakbilge.com/makale/pdf/1614150148.pdf>
- Arslan, S. & Demiröz, M. (2020). Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *International Social Sciences Studies Journal*, 6(75), 5633-5645. <http://sssjournal.com/DergiTamDetay.aspx?ID=2813&Detay=Ozet>
- Arslan, Y. & Şumuer, E. (2020) Covid-19 döneminde sanal sınıflarda öğretmenlerin karşılaştıkları sınıf yönetimi sorunları, *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 201-230. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/58895/791453>
- Aslan, R. (2020). Tarihten günümüze epidemiler, pandemiler ve Covid-19. *Ayrıntı Dergisi*, 8(85), 36-41. <https://dergiayrinti.com/index.php/ayr/article/view/1353>
- Astini, N. K. S. (2020). Pemanfaatan teknologi informasi dalam pembelajaran tingkat sekolah dasar pada masa pandemi covid-19. *Lampuhyang*, 11(2), 13-25. <https://doi.org/10.47730/jurnallampuhyang.v11i2.194>
- Avcı, F. & Akdeniz, E. C. (2021). Koronavirüs (Covid-19) salgını ve uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlar konusunda öğretmenlerin değerlendirmeleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 3(4), 117-154. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/usbed/issue/61198/910183>
- Bakioğlu, B., & Çevik, M. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 109-129. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43502>
- Balaman, F, Hanbay Tiryaki, S . (2021). Corona virüs (covid-19) nedeniyle mecburi yürütülen uzaktan eğitim hakkında öğretmen görüşleri, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 52-84. <https://doi.org/10.15869/itobiad.769798>

- Bozkurt, A. & Sharma, R. C. (2020). Emergency remote teaching in a time of global crisis due to CoronaVirus pandemic. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), i-vi. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3778083>
- Budak, F. & Korkmaz, Ş. (2020). COVID-19 pandemi sürecine yönelik genel bir değerlendirme: Türkiye örneği. *Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi*, (1), 62-79. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sayod/issue/54364/738657>
- Çiçek, İ., Tanhan, A., & Tanriverdi, S. (2020). COVID-19 ve eğitim. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 1091-1104. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.787736>
- Çilek, A., Uçan, A. & Ermiş, M. (2021). Pandemi sürecinde sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *TURAN: Stratejik Araştırmalar Merkezi*, 13(49), 308-323. Doi: 10.15189/1308-8041
- Demir, E. & Demir, C. G. (2021). Investigation of parents'opinions about distance education during the covid-19 pandemic. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 22(2), 42-57. <https://doi.org/10.17718/tojde.906485>
- Demir, F. & Özdaş, F.(2020). Covid 19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 273-292. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.775620>
- Ekici, G. (2003). Uzaktan eğitim ortamlarının seçiminde öğrencilerin öğrenme stillerinin önemi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (24), 48-55. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/87825>
- Ekiz, D. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Fidan, M. (2020). Covid-19 belirsizliğinde eğitim: İlkokulda zorunlu uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşleri. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 24-43. <https://doi.org/10.29065/usakead.736643>
- Hamutoğlu, N. B., Sezen Gültekin, G., & Savaşçı, M. (2019). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşleri: *Açıköğretim uygulamaları. Yükseköğretim Dergisi*, 9(1), 19–28. <https://dergipark.org.tr/en/pub/yuksekogretim/article/558600>
- Hebebcı, M. T., Bertiz, Y. & Alan, S. (2020). Investigation of views of students and teachers on distance education practices during the Coronavirus (COVID-19) pandemic. *International Journal of Technology in Education and Science (IJTES)*, 4(4), 267-282. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1271267>
- Hilli, C. (2020). Distance teaching in small rural primary schools: A participatory action research project. *Educational Action Research*, 28(1), 38-52. <https://doi.org/10.1080/09650792.2018.1526695>
- Iwai, Y. (2020). Online learning during the COVID-19 pandemic what do we gain and what do we lose when classrooms go virtual. *Scientific American*, 13. <https://blogs.scientificamerican.com/observations/online-learning-during-the-covid-19-pandemic/>
- İmamoğlu, H. V. & İmamoğlu, F. S. (2020). Coronavirüs salgını ve uzaktan eğitim süreci hakkında öğretmen görüşleri: Şehit Bülent Yalçın Spor Lisesi ve Şehit Ertan Yılmaz Güzel Sanatlar Lisesi (Sinop) örneği. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 10(4), 742-761. <https://dergipark.org.tr/en/pub/johut/issue/58659/847464>
- Karadağ, E. & Yücel, C. (2020). Yeni tip koronavirüs pandemisi döneminde üniversitelerde uzaktan eğitim:lisans öğrencileri kapsamında bir değerlendirme çalışması. *Yükseköğretim Dergisi*, 1-12. <https://doi.org/10.2399/yod.20.730688>
- Karataş, Z. (2020). Covid-19 pandemisinin toplumsal etkileri, değişim ve güçlenme. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 3-17. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tushad/issue/54680/722406>
- Kazu, İ. Y., Bahçeci, F. & Yalçın, C. K. (2021). Öğretmenlerin Koronavirüs pandemisi döneminde verdikleri uzaktan eğitime ilişkin metaforik algıları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(2), 701-715. <https://doi.org/10.18069/firatsbed.814015>
- Korucu, A. T., & Kabak, K. (2020). Türkiye'de hibrit öğrenme uygulamaları ve etkileri: Bir meta analiz çalışması. *Bilgi ve İletişim Teknolojileri Dergisi*, 2(2), 88-112. <https://dergipark.org.tr/en/pub/bited/issue/58421/803227>

- Kurnaz, A., Kaynar, H., Barışık, C. Ş., & Doğrukök, B. (2020). Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 293-322. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.787959>
- Lassoued, Z., Alhendawi, M. & Bashitialshaaer, R. (2020). An exploratory study of the obstacles for achieving quality in distance learning during the COVID-19 pandemic. *Education Sciences*, 10(9), 232. <https://doi.org/10.3390/educsci10090232>
- Milli Eğitim Bakanlığı (2021). 18 Eylül'e kadar sürecek uzaktan eğitim döneminin yol haritası <https://www.meb.gov.tr/18-eylule-kadar-surecek-uzaktan-egitim-doneminin-yol-haritasi/haber/21499/tr>. 01.01.2021 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2020), sayı:5497866.
- Nathan, M. J. & Sawyer, R. K. (2014). Foundations of the learning sciences. In *the Cambridge handbook of the learning sciences*, 21-43. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=5193707>
- Onyema, E. M., Eucheria, N. C., Obafemi, F. A., Sen, S., Atonye, F. G., Sharma, A., & Alsayed, A. O. (2020). Impact of Coronavirus pandemic on education. *Journal of Education and Practice*, 11(13), 108-121. https://genbase.iiep.unesco.org/workspace/applis/epidoc/fichiers/EPIDOC/38698_52821_56584_1_PB.pdf
- Özer, M. (2020). Türkiye'de COVID-19 salgını sürecinde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından atılan politika adımları. *Kastamonu Education Journal*, 28(3), 1124-1129. doi: 10.24106/kefdergi.722280
- Rizaldi, D. R. & Fatimah, Z. (2020). How the distance learning can be a solution during the Covid-19 Pandemic. *International Journal of Asian Education*, 1(3), 117-124. <https://doi.org/10.46966/ijae.v1i3.42>
- Sarı, H. İ. (2020). Evde kal döneminde uzaktan eğitim: Ölçme ve değerlendirmeyi neden karantinaya almamalıyız? *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(1), 121-128. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ueader/issue/55302/730598?publisher=http-egitim-kilis-edu-tr-cv-durmu-c5-9e-burak-pdf>
- Sarı, T. & Nayır, F. (2020). Pandemi Dönemi Eğitim: Sorunlar ve Fırsatlar. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 959-975. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44335>.
- Saygı, H. (2021). Covid-19 pandemi uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 109-129. <https://doi.org/10.51948/auad.841632>
- Sezgin, S., & Fırat, M. (2020). Covid-19 pandemisinde uzaktan eğitime geçiş ve dijital uçurum tehlikesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 37-54. <https://dergipark.org.tr/en/pub/auad/issue/57638/767299>
- Tavşancıl, E., & Aslan, E. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. Epsilon Yayınevi.
- T.C. Sağlık Bakanlığı, (2020). Covid-19 (Sars-Cov-2 Enfeksiyonu) Rehberi Bilim Kurulu Çalışması. T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Ankara
- TEDMEM. (2020). *COVID-19 sürecinde eğitim: Uzaktan öğrenme, sorunlar ve çözüm önerileri* (TEDMEM Analiz Dizisi 7). Türk Eğitim Derneği Yayınları, <https://tedmem.org/yayin/covid-19-surecinde-egitim-uzaktan-ogrenme-sorunlar-cozum-onerileri>
- Toquero, C. M. (2021). Emergency remote education experiment amid COVID-19 pandemic. *IJERI: International Journal of Educational Research and Innovation*, (15), 162-176. <https://doi.org/10.46661/ijeri.5113>
- UNESCO. (2020). *Startling digital divides in distance learning emerge*. UNESCO. <https://en.unesco.org/news/startling-digital-divides-distance-learning-emerge>
- World Health Organization. (2020). Responding to community spread of COVID-19: Interim guidance, Retrieved from <https://www.who.int/docs/defaultsource/coronaviruse/20200307-responding-to-covid-19-community-transmission-final.pdf>. web adresinden 15.04.2021 tarihinde edinilmiştir.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Etik Beyan

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul Onayına İlişkin Bilgi

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Trabzon Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 05.08.2021

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: E-81614018-000-688